

حيات

مياړه د اتمانجا... د بياړه راهه پورې حيات قاتلم...
- نېټه -

اداره مركزي:

آفريده ، استانبول جاده سنده آفريده
معارف امينلکي پانځه د افره

استانبول بوروسي:

استانبولده ، آفريده جاده سنده ۸۷ نومبروده
دايره مخصوصه

نومبر ۱۵ غورځون:

سنة لکي پوسته ايله ۷.۵ ليرا .
(اجنې مملکتلر ايچين ۷.۵ دولار)

اښه و اعلان ايشلري ايچين استانبول بوروسه
مراجعت ايدليلر .

يازي ايشلرئك مرجعي آفريده مزلزيدر .

صاي : ۷۳

آفريده ، ۱۹ نيسان ، ۱۹۲۸

۳ نجی جلد

مصححه

دیل قونفره سی؟

لسان مسئله لرنده صلاحيتدار عدايدر . هله برازده معلمك ومحرك ايدنر ، ياخود لسانيا ته طائد بش اون كتاب اوقويانلر بو ايشده متخصص كچينرلر . بونلردن باشقا بر طاقم ذوات داها واردركه جدا بويوك غيرت صرف ايدركه بيللرجه چالشمشلر ، بر جوق شيلر طوپلا مشلردر : مثلاً « بدروس كرسته جيان » افندي اسمنده چالشقان بر آدام ، بيللرجه چالشمش رق تور كجه نك اشتقاقى لغتى دييه فرانسزجه بر اثر چيقار مشدركه ، « توركيات » مجموعه سنك ايلك جلدنده بوندن بالخاصه بحث ايتمش و « اصولسز » مساعينك نه قدر بويوك اولورسه اولسون افلاس ايله نتيجه له نه جكنى ، علمك ترقيسنة اصلا يارديم ايدم . ميه جكنى كو ستر مشدم . ايكنجى بر مثال : « مصرلى مصطفى نورالدين بك » اسمنده بر ذات بيللرجه چالشمش رق تور كجه نك معظم بر قاموسنى بايمش ، حتى بعض آرقاداشلر مزبو ذاتك « بويوك بر عالم » اولد . يفتدن بحث ايتمش ؛ مقاله لر يازمشلر ؛ حالبوكه فرانسز مستشرق « ژان دونى » بو ذاتك لسانيات اساسلرينه و قوفى اولمايان اسكى شرق اصولنده بر اشتقاقى اولديغنى يازييور... اوچنجى مثال داها : جدا اوزون مساعى محصولى اولار ق يازيلان و اخير آ ايلك جلدى انتشار ايدن بويوك بر تورك لغتك مقدمه سنى اوقودم ؛ بوراده تورك لهجه لرى حقنده و يريلن معلومات ، نه يازيق كه ، بوندن بر عصر اولكى معلوماتدر ؛ بر عصر دن برى تورك فيلولوژيسنه طائد الده ايديلن نتيجه لردن ،

و مفيد نتيجه لرده چيقامازمى ؟ ايشته ، صراحتنه جواب و يريلمى لازم بر طاقم سؤاللر !..
بنم قناعتمه كوره بزده بر « ديلى قونفره سى » ، طوپلامق شويله دورسون ، درت بش كيشيك بر « ديلى هيئتى » ياقى بيله امكانسزدر . چونكه ، بويله بر هيئت اعضاسنك ابتدا « لسانيات » علمنه ، ثانياً تورك فيلولوژيسنه تماماً اوروپائى - يعنى « اصولى » - بر صورتده واقف اولمى لرى شرطدر . تصادفاً لكچن بش اون كتابدن ايدينلمش درمه چاتم ، اصولسز ، انسجامسز معلوماته بويله ايشلر . قاقيشمق ، معناسز و نتيجه سز اولور . مملكتمزده يوقاريكى اوصاف و شرائطى تماميله حائز بش كيشى بولاماز . قارئلر مزدن بعضيلرى بلكه پك مشكل پسند داورانديغمزده ، ديلى انجمننه اعضا اعضا اولاجق آداملر مثلاً « اوروپانك متوسط درجه ده طالملى » مرتبه سنده بولونمى سنى ايسته . ديكمزده حكم ايدم جكاردر . آچيقجه سويليم كه طوتديغم مقياس ، اعظمى نسبتده متواضعانه در : اوروپا دارالفنونلرنده لسانيات اوقويان جدى ، چالشقان ، قابليتلى بر طلبه نك اوچ درت سمنه ظرفنده ايدينه بيله جكى سيسته ماتيك معلوماته و اصوله مالك انسانلر بولورساق ، باشلانغيچ ايچون كافيدر ؛ و آنجاق بوجنس انسانلردن مركب متجانس بر هيئت ، مشر بر ايش باه بيلير . حالبوكه ، بوكون ، بوشرائطى حائز بش آدامه مالك دكلز .
بزده اوقويوب يازمه بيلن هر كس كنديسى

بش اون كون اول غزته لر مزك برنده معارف و كالتنك بوياز بر « ديلى قونفره سى » طوپلايه جغنى ، بوتون لسان متخصص و معلملرينك اشتراكيله طوپلاننه جق اولان بو قونفره ده لسانمزده طائد بوتون مسئله لرك ، « حرف » ، صرف ، املا ، لغت ، مسئله لرينك مذاكره و انتاج ايديله جكنى اوقودم . معارف و كالتنك بويله بر تشبثده بولونه جغنى هيچ تخمين ايتييورم . فقط ، مادامكه اورتيه بويله بر روايت چيقاريلمشدر ، بونك نه درجه يه قدر قابل تطبيق و مشر اولابيله جكنى دوشونمك قايداسز اولماسه كر كدر .
علمى مسئله لر حقنده مذاكره و مناقشه ده ، فكر مبادله سنده بولونمق مقصديله ، هر هانكى علم شعبه سنه منسوب انسانلر طوپلانمه سى ، جوق مفيد بر شيدر . هر مملكتده بوكى صرف « مى » - يعنى ، ساده جه بر ملك طالملردن تركب ايدوب بين الملل بر ماهيتى حائز اولمايان - علم قونفره لرينك صيق صيق طوپلانديغنى دويارز . بزده ده ايكي دفعه طوپلانان « مى طب قونفره سى » بوجنس اجتماعلره كوزل بر مثالدر .
او حالده ، « لسان مسئله لرى » كچى ادارى تدبيرلرله دكل آنجاق علمى صلاحيتلرله حل اولونه بيله جك برايش ايچون بر « ديلى قونفره سى » طوپلامق نه دن مفيد اولماسون ؟ معارف و كالتي نه دن بويله بر تشبثده بولونماسون ؟ بويله بر قونفره ده كى مذاكره و مناقشه لردن بر طاقم عملى

ایلك تورك مطبعه سنه داریکی وثیقه لر

کله جک ۱۹۲۹ قانون نایسنک اوتوزرنجی کونی تورکیه ده ایلك دفعه اوله رق تورکجه کتساب نشرینک ایکی یوزنچی سنه دوریه سنه تصادف اییدیور . فی الحقیقه استانبولده ایلك تورک مطبعه سنی تأسیس ایدن ابراهیم متفرقه ایله سعید محمد افندی ک ایلك چیقاردقاری ایکی جلد وان قوی لغتی ۱۱۴۱ سنه هجری سی رجبی غره سنه نشر ایدیشدرکه بوده ۳۱ کانون ثانی ۱۷۲۹ تاریخنه تقابل ایتکده در . بو وسیله ایله طباعت تاریخمزی تنویر ایده جک برقاج وثیقہ بی محترم قارئلریمزه تقدیم ایتہ بی موافق بولدم . ابراهیم متفرقه ک حیاتنی مختصر آ عرض ایدیم : ابراهیم افندی ، ۱۶۷۴ تاریخده بحارستانده « قولوژوار » شهرنده دوغمشدر . رساله اسلامیه آدی کتابنده بالذات کنیدیسی « بوبنده ضعیفک وافکنده نحیفک ولادی زمان جاهلیتده مملکت مجارده شهر قولوژواردده مقدر » اولدیغنی [۱] سویله یور . ابراهیم افندی ، قالوبنیست مذهبنده [۱] « رساله اسلامیه » یازمه نسخه ؛ استانبولده اسعد افندی کتبخانه سی .

ایدی . پروتستانلر کنیدیسی پروتستان بابایی اولارق یتیشدیرمک اوزره قوله ژده تحصیل ایتدیردیلم . [۲]

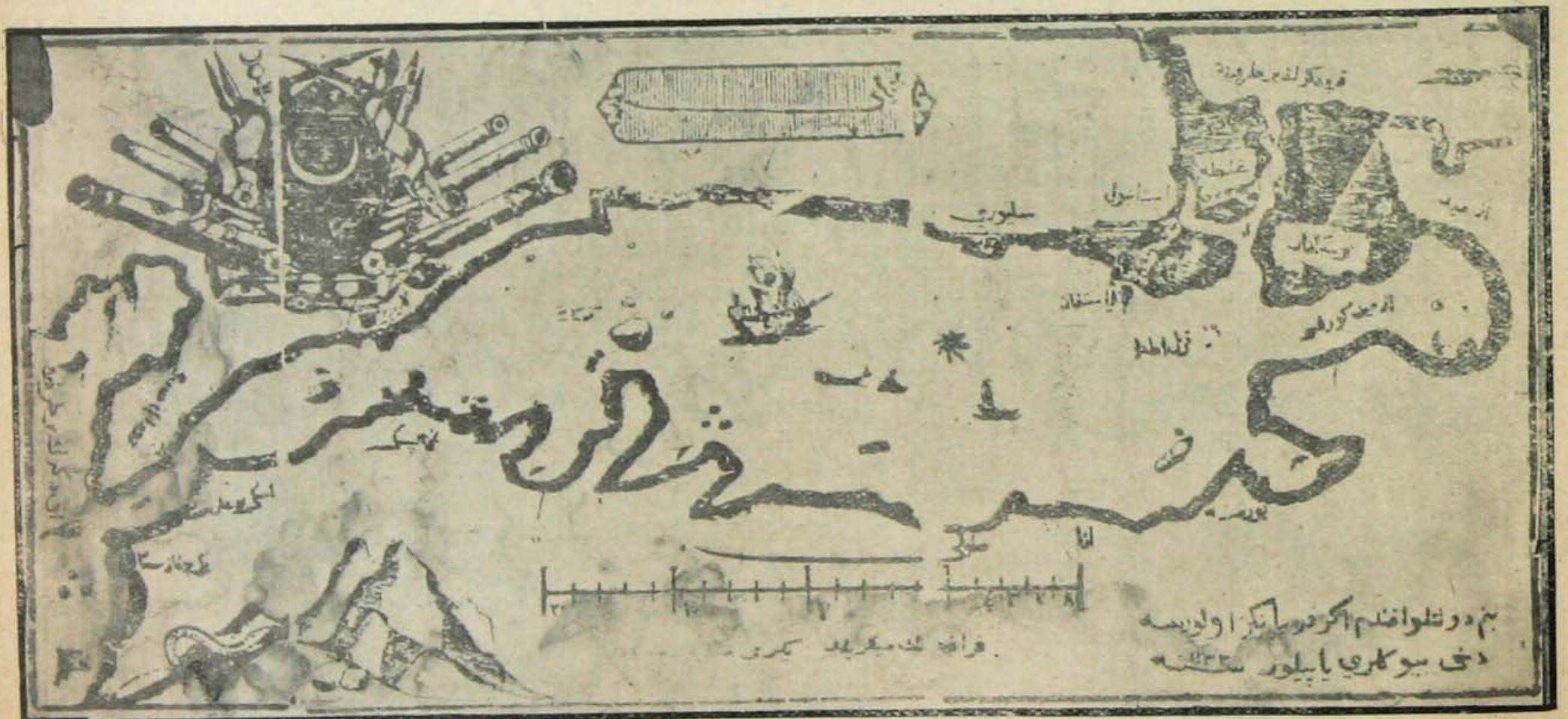
تورکلرک بحار اورتا قرالی توکلی امره ایله متفقاً نجه لیلرله کیریشدیکی محاربه ده ابراهیم افندی بزم طرفه اسیر دوشدی (۱۶۹۲) . اوصیراده کنایمی اون سکزی یاشنده بولونیوردی . [۳] استانبولده کتیریلرک صاتیلدی . نهایت اهتدا ایدره ک کوله لکدن قورتولدی . ابراهیم افندی استانبولده تورکجه بی مکمل صورتده اوکرندی . اسلامیت حقنده تدقیقلرینی ایلریتدی و ۱۷۱۱ تاریخلرینه دوغرو اسلام دینی حقنده « رساله اسلامیه » آدی برار یازدی . بو اثرک صوکلرنده

[۲] رساله اسلامیه ده ابراهیم افندی « سن صباوتدن پروتوارت وانجیل وزبور اوقعه ملازم اولوب ماده لرنده تکمیل تفاسیرلرنده مأذون وعظ و نصیحت ایله مأمور اولدقده استاد بی مروتلردن منسوخدر دیو او قومسندن نی اولدوغم عتیق اجزاء نوازتلی سراً مطالعه ایلك هوسی ضمیره خطور ایدوب ... دیور [۳] دوختور قارا چونک « ابراهیم متفرقه » مقاله سی . تاریخ عثمانی انجمنی مجموعه سی ، نومرو ۳

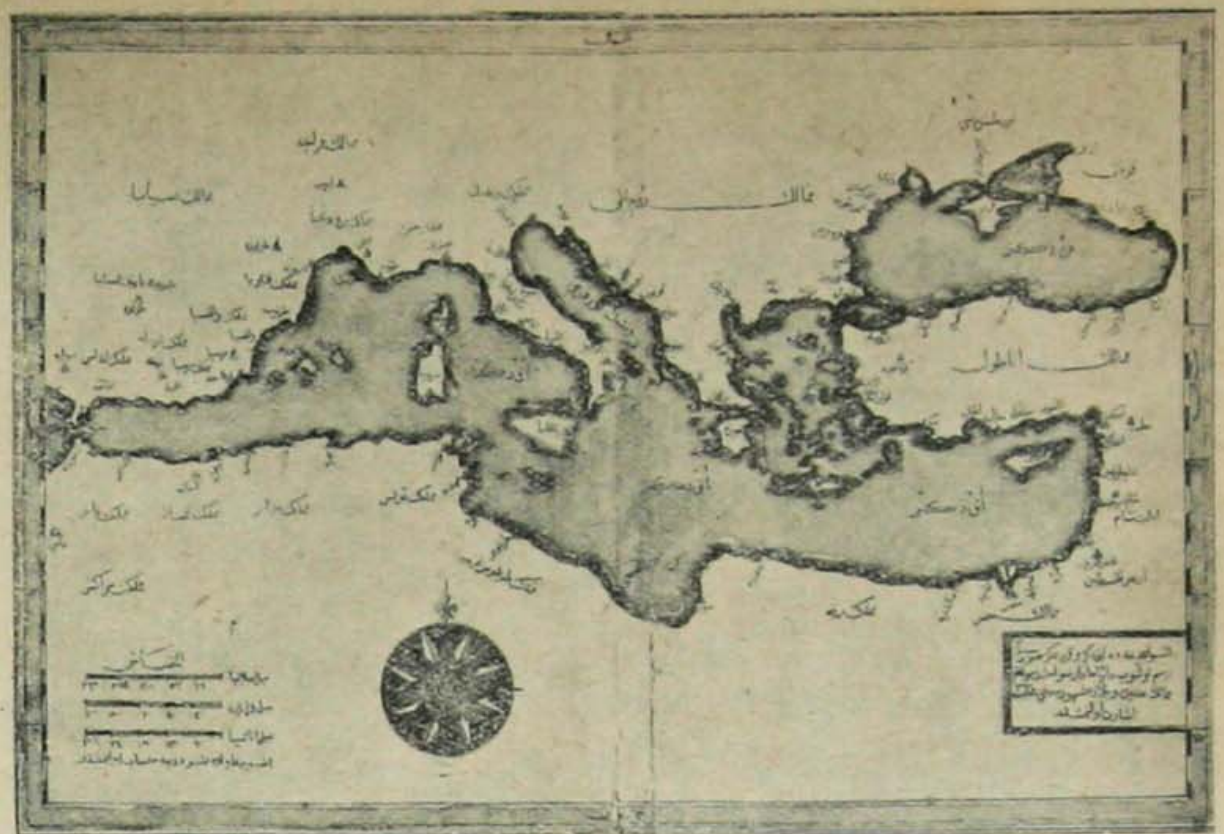
ابراهیم افندی آوروپانک اوزمانکی سیاسی احوالده تماس ایتدی . ابراهیم افندی ک اوصیراده رکاب هایون قائممقامی بولونان داماد ابراهیم پاشایه بو اثر وسیله سیله انتساب ایتدیکی ظن اولونیور .

ابراهیم افندی ۱۷۱۵ ده نجه لیلر علیهنده محاربه یه حاضر لانتی ایچون بلغرادده طوپلانان بحار اصیلزاده لرینه ، برسنه صوکراده راقوچی یه ترجمان تعیین اولوندی . راقوچی یه ترجمانلق ایتدیکی صیراده صدراعظم داماد ابراهیم پاشا ایله تماس ایتدی . داماد ابراهیم پاشانک معارفیر ورلکی وقدر شناسلنی معلومدر . ابراهیم افندی ایسه انی تحصیل کورمش منور بر آدام اولدیغنی ایچون ابراهیم پاشانک توجهنی قازاندی .

ابراهیم افندی ک طباعتی مملکت مزده تأسیس ایچون اوغراشاسی ا ابراهیم پاشایه انتسابندن صوکرادر . دولت مطبعه سنک اسکی قلیشه لری آراسنده بولونان بر قلیشه ، بو خصوصده بزی تنویر ایده جک مهم بر وثیقه در . کوچولتولش

تورکیه ده حک اولونان ایلك تورکجه قلیشه : تاریخ ۱۱۳۲ (میلادی ۱۷۱۹) - (۱/۲ نسبتده کوچولتولشدر)

ایلك . طبعه ده ایکنجی کتاب اوله رق ۲۹ مایس ۱۷۲۹ ده باسیلان . نحوه الکبار « آدی آزده
مدرج خریطه لردن (۱/۷ نسبتده کوجولوشدر)

طباعت حقنده ایضاحات ویرمشر . مع مافیه
سعید افندینک باباسیله برلکده پارسده مطبعه یی
زیارت ایده رک مطبعه جیلغک اهمیتی حقنده بر
فکر آلماسی عودتدن صوکرآ تورکیده
مطبعه جیلغی تأسیسه اوغراشان ابراهیم افندی
ایله تشریک مساعی اتمه سینه مهم برسائق اولمشر .
عین زمانده پدری یکریمی سکزی محمد افندی ده
فرانسه ده کوردیکی برچوق شیلر کی مطبعه جیلغی ده
داماد ابراهیم پاشایه آکلاته رق بومهم ایشه اونک
نظر دقتی جلب ایتش و ابراهیم متفرقه نک
صدراعظم نزدنده کی تشبثی تقویه ایله مش اولماسی
محمملدر . [۷] مطبعه نک تورکیده ده تاسیسندن
بحث ایدن مورخ جلی زاده حاصم افندی ،
سعید محمد افندینک پارسدن عودتده مطبعه جیلغی
ملکتمده تأسیس آرزوسنه دوشدیکنی بیاندن
صوکره « فنون ریاضیه دن بهره دار و بو مقوله
صنایعه دقت فکر و خیالی بدیدار اولان درگاه
عالی متفرقه لردن ترجمان ابراهیم آغا ایله ایراء
زناده مشاوره و بوخصوصک بیاضه چیقماسنک
طریقته بالافعات مذا کره ایلدیلر « دیور و ترجمان
ابراهیم آغانکده « بوماده نک حدوت و ظهوری
نیجه زماندن برو ملحوظ و منظوری اولوب
مافی الضمیرنی اظهار ومالا و بدنا کندوسنه
معاونت و بوسنعتک وجود پذیر اولماسنه سی
وکوششده مشارکت ایدر برصاحب همنک میل
ورغبته موقوف ، ارلایغنی علاوه ایدیورکه
بوده ابراهیم افندینک مطبعه یی تأسیس ایچون
ایچه زماندن بری چالیشدیغنی ، یالکیز کندیسنه
یاردیمچی آرادایغنی کوستر .

خزینة اوراقده اخیراً استاد محترم موسی
بک افندینک لطف دلالترلیله اله کچن بروثقه ،
ایتدکاری نسخه ده ده بویه می یازیلیدی ؟ نیجه برنجی
شق اغلب احتمالدر .

[۷] غریبدرکه یکریمی سکزی محمد افندی
« سفارنامه » سند فرانسه ده کوردیکی شیلر حقنده
چوق شایان دقت تفصیلات ویردیکی حالده مطبعه یی
زیارتندن بحث اتمه مشدر . بونکله برابر یکریمی سکزی
محمد افندینک یارسی زیارتی ائساننده یارسده بولونان و موسیو
لوزون طرفندن سفیریمز شرفته ویریلن بر ضیافتده
محمد افندی بی کورمش اولان سن-سیمون ، خاطراتده
سفیرک مطبعه یی زیارت ایتدیکنی و حتی بو زیارت
ائساننده محمد افندینک تورکیده ده بر مطبعه آچه جغنی
سویه دیکنی یازیور .

اساساً ابراهیم افندی اون سکزی یاشنه قادر
مجارستانده بویومش و اوراده عالی تحصیل
کورمشر . بناء علیه مطبعه جیلغی حقنده تورکیه یه
کله دن اول بر فکر آلمش اولماسی طبعیدر .
ذاتاً طباعتک اوروپاده موجودیتی ، ابراهیم
افندینک تورکیه یه کله سندن اولده تورک منورلری
آراسنده معلومدی . مجارستانده « پجوی »
شهرنده دوغمش اولان پجوی ابراهیم افندی ،
مشهور تاریخنده « کفارک باصمه خط ایله کتابت
ایجادلری غریب صنعت والحق اوزکه ایجاددر .
ولادت عیسی علیه السلام سنه ۱۴۴۰ تاریخنده
مایانس نام شهرده ایوان کوتنبرک نامنده بر حکیم
ایجاد ایتدوکنی یازمشر . اول زماندن بوتاریخه
کلنجه ایکی یوز ییل اولمشر . کفارک جمیع
کتبی باصمه خط ایلادر [۶] دیهرک

[۶] « پجوی تاریخ » ۱۲۸۳ طبعی . کتابلرم
آراسنده بولونان و ۱۰۸۷ ذی الحجه سی اوائلنده
مؤلفک دوغدیغنی « پجوی » شهرنده یازیش اولان
بازمه پجوی تاریخنی نسخه سنده بوعبارده نک صوکی :
« ولادت عیسی ع . م سنه ۱۴۴۰ تاریخنده اشلر بورج
بورق نام شهرده ایوان ویده ایت نامنده بر حکیم ایجاد
ایتدوکن یازمشر اول زماندن بوتاریخه کلنجه که بیک
اللی سنه مجریدر یعنی ایکی یوز ییل اولمشر . . . »
شکنده درکه مطبوع نسخه ده کندن بوس بوتون باشقه در .
عجبا پجوی تاریخنی ۱۲۸۳ ده باصائلر پجوی نک طباعتی
ایجاد ایدن آدامک و ایجاد ایلدیکنی شهرک اسمنی
کندی بیلدکلرندن باشقه تورلو یازمش اولدیغنی
کوردیلرده تصحیح ایتکمی ایسته دیلر ، یوقه طبع

بر رسمنی قارئلریمزه تقدیم ایدیورز [۴] .
مرمره خریطه سنی کوسترن بوقلیشه ده « بنم
دولتو اقدم اکرم فرمانکیز اولورسه دخی
بیوکاری یاپیلور » عباره سی و ۱۱۳۲ تاریخنی [۵]
واردر . بوعبارده متحرک حرفله دکل شمشر
اوزرینه حک ایلدیلرک یازیلشدر . قلیشه نک هیچ
بر یرنده کیمک طرفندن حک اولوندیغنه دائر
برقید یوقدر . مع مافیه بوقلیشه نک داماد ابراهیم
پاشایه تقدیم ایدیلک اوزره ابراهیم افندی طرفندن
نمونه اوله رق حک ایتدیریلدیکنی آکلاشیلور .
بووثیقه دن ابراهیم افندینک مطبعه شریکی سعید
محمد افندینک (پدری یکریمی سکزی محمد افندی
ایله برلکده) پارسه عزیمتندن اول ابراهیم
افندینک استانبولده مطبعه تأسیسه اوغراشمیش
اولدیغنی آکلا یورز .

فی الحقیقه یکریمی سکزی محمد افندی ۱۱۳۲
سنه سی ذی الحجه سنک دردنجی کونی پارسه
متوجه استانبولدن حرکت ایتش و آنجوق ایرته سی
سنه ذی الحجه سنده استانبوله دوغمش اولدیغنی
ایچون قلیشه نک سعید افندینک استانبوله عودتندن
صوکرآ یاپیش اولماسنه احتمال ویرله مز .

[۴] بوقلیشه شمشر اوزرینه حک اولومشر .
۱۹،۵ × ۸،۵ ابعادده در . ملکتمزده یاپیلان
بواک تاریخنی قلیشه یی دولت مطبعه نک سابق مدیری
ظریف بک افندینک لطف دلالترلیله کورمش و بر
صورتی مساعده لریله استنساخ ایتدیرمشم .

[۵] میلادی ۱۷۱۹

ابراهيم افنديك مطبعه تأسيسى و ايلك دفعه اوله رق تور كچه كتاب نشرى تشبى مسئله سنى اطرافى بر صورتده تنوير ايدى جك بر قيمته در كه بو وثيقه نك كوچولوش بر رسمى قارلر يزمه تقديم ايدى يوز . [۸] بو وثيقه، ابراهيم افنديك كتاب نشرى ايجون مساعده استحصالى حقنده صدر اعظم داماد ابراهيم پاشايه تقديم ايتديكى عر ضالدر . عر ضالده مهر و امضا اولما ديفنى كى تاريخده يوقدر . مع مافيه عر ضاللك مندر جاتنه نظراً ايلك تورك مطبعه نك مؤسسى اولان ابراهيم متفرقه طرفندن داماد ابراهيم پاشايه و يرلدى كى قطعى اوله رق آ كلاشيلور . ابراهيم افندى عر ضالنده مطبعه ده كتاب نشرى حقنده شيخ الاسلام طرفندن فتوى، و پادشاه طرفندن فرمان و يريله سنى استدا ايدى يوز . صدر اعظم طرفندن عر ضال اوررينه « عزتلو كتخدا پاشا حضرتلرينه » خطاباً كشيده ايدى لن بيورلدى ده « خصوص مرقومه علما و طلبة علومه نافع سهل الوصول بر امر اولمغه وزير مكرم عزتور فعتلو قبودان پاشا حضرتلرى و عزتلو دفتر دار افندى ايله مذاكره ايدرك مساعده اولمق اوزره اقتضا ايدن كاغدى لى تحرير و بر نظامه افراغ ايله سز » [۹] دينيله سته نظر اعر ضاللك كتاب نشرى حقنده كى فتوى و فرمان چيقد قدن پك آرزمان اول و يرلدى كى آ كلاشيلور . فرمان ۱۳۹۹ ذى القعدة سى واسطنده (۵ تموز ۱۷۲۷ تاريخه تصادف ايدى يوز) و يرلدى كنه كوره عر ضاللك ده بوسنه ايجنده تقديم ايدى لى كنه همان قطعى اوله رق حكم اولونه بيلير .

ابراهيم افندى ، عر ضاللى بطل بر كاغدى اوزونلغه ايكي به بو كرك كاغدىك بر طرفنه غايت نفيس بر نسخ يازيسيله يازير مشدر . رسمى نشر ايتديكمز بو مهم وثيقه نك احتوا ايتديكى باشليجه نقطه لر شونلردر :

[۸] وثيقه نك نشرى خصوصنده لطفلرينه مظهر اولديغى خزينه اوراق معاونى محمود بك افندى به بالخاصه تشكر ايدى درم .

[۹] بيورلدى نك مخاطبى اولان كتخدا پاشا ، صدر اعظم ابراهيم پاشا نك كتخداسى و دامادى اولان محمد پاشادر . قبودان پاشا ، بته صدر اعظمك دامادى مصطفى پاشادر . دفتر دارده حاجى ابراهيم افنديدر . كتخدا محمد پاشايه پاشاقى عنوانى بخش ايدن روم ايلي بكار بكي بايه سى كنديه ۱۱۳۴ تاريخنده و يريلدى .

۱ — ابراهيم متفرقه صدر اعظمه بر دعا ايله باشلا دقدن صوكرا « كتب بصمه سى ايجون شريفاته صدور اولان فرمان عاليرينه امثالاً آلاى و لوازم مهماتى كوريلوب بعون الله تعالى اتمامه رسیده » اولديغى و « صادر اولان امر شريفلى اوزره علم شريفك تحصيل و اكتسابنه ساعى اولانلرك نملك كتبه قادر اولمايان طابعه نك رخيص بها ايله كتب نفيسه به ظفرياب اولنرينه باعث و بادی بر خواب اثر » اوله جفنى بيان ايدى درك « كرجه تكشير كتب و رسائل تحصيل علومه و سائلدر لكن بويله بر اسر عظيم و كار جسم اعانت ربانيه و دولت عليه نك همتنه و خاصه دولتو عنايتلو على همتلو افنديك مدد و اعانتنه منوط » اولديغى ايلرى سور مشدر .

۲ — ابراهيم افندى « كتب لغت عربيه دن صحاح جوهرى ترجمه سى اولان وان قولى كتاب ممدوح و معتبر و نادر الوقوع بر اثر اولديغندن و دوكلى دانا و خوانا اولانلر كتاب مذبوره اشد احتياجيله محتاج اولدقندن » بو كتابك اك اول نشرى موافق اولديغى و اثره اولندز بر قاج صحيفه تصحيح و ترتيبدن صكره باصيلوب « صدر اعظمك » حضور عاليرينه نمونه لك اولمق اوزره ، تقديم اولونديغى يازي يوز .

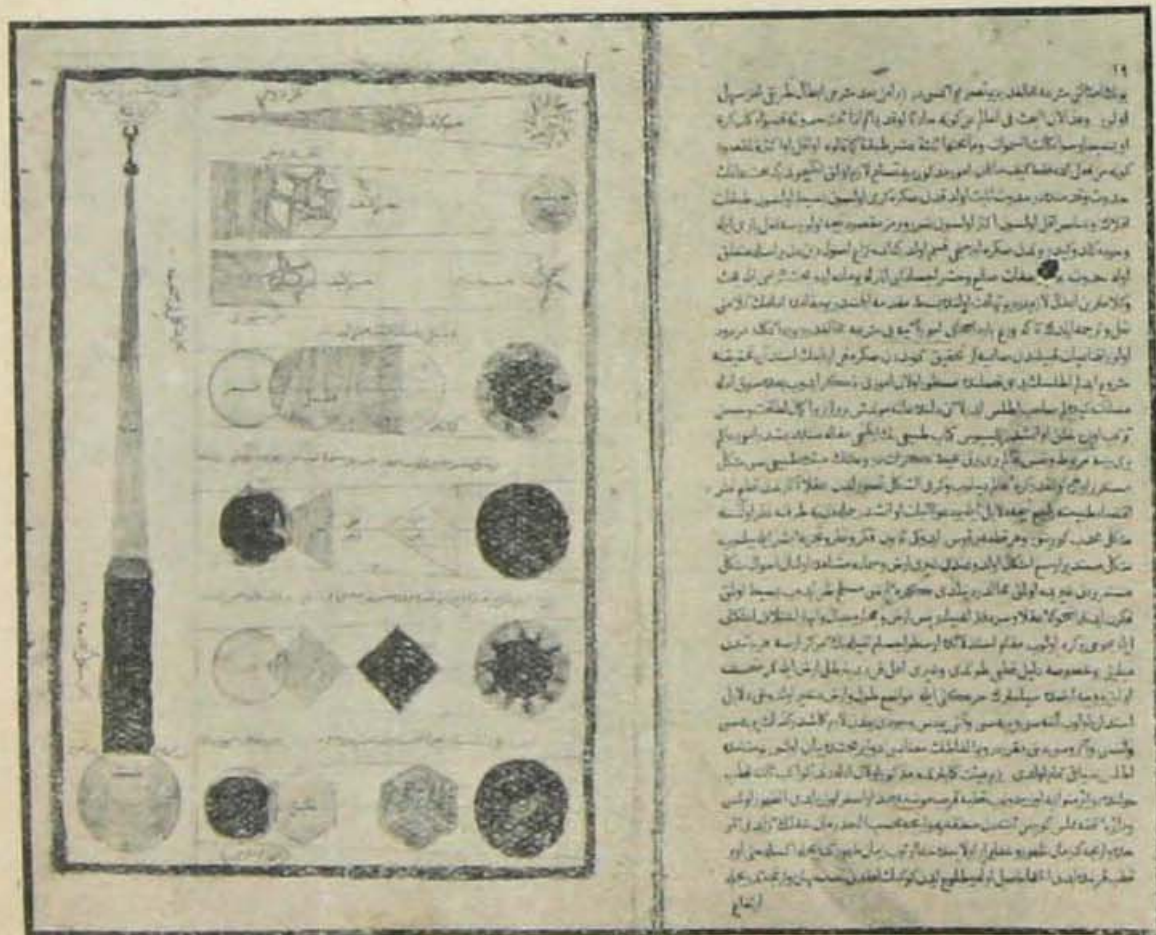
۳ — ابراهيم افندى بوندن صوكرا سطر

باشه كجرك مراملر ني ايصاحه باشلا يوز . [۱۰] مرام اول اوله رق كتابك آرزمانده وجوده كله سى و مصرفك فضله اولما سى ايجون وان قولى لغتلك بش يوز نسخه اوله رق باصيلماسنك امر ايديله سنى و بو امرك « صدر كتابده مسطور » اولما سى رجا ايدى يوز . [۱۱]

۴ — ابراهيم افندى « مرام ثانى » ده باشلا ديفنى فقره ده طباعتى « بوفن جديد و اثر مفيد اعمال صناعيه دن اولور حرفت رسم و كتب و وجوه نقدينه سكه حسنه ضربى اشكال حروف ياپلوب سطر بسطر مساطيره وضع و ترتيب كلات و تسطير سطور و مهر آسا اوراق اوزره ختم و طبعدن كنات و انواع كتابتدن برنوع كتابت اولوب » ده تعريف ايتد كدن صوكرا « تكشير و تصحيح كتبه بر طريق مرغوب و منافع عباديه بادی بر فن محبوب » اولديغى ايلرى سور يوز

[۱۰] عر ضاللك اصانده سطر باشلنده كى « مرام اول » ، « مرام ثانى » ، « مرام ثالث » ، « مرام رابع » ، « مرامات مخصوصه » و « فن مرقوم » تعبيرلى قيرمزى مركبه يازيلشدر .

[۱۱] ابراهيم متفرقه ۱۱۴۷ تاريخنده باصديغى نعماً تاريخنك ايكنجى جلدنك صوكنده هر كتابدن قاج نسخه باصليديغى باصديغى صيراده وان قولى لغتلك ۱۰۰۰ نسخه اوله رق باصليديغى ياز مشدر . آ كلاشيلور كه ابراهيم افندى ، صرف ضرورت سائقه سيله اولجه بش يوز نسخه اولدن تحيد يديكى عدد طبعى داماد ابراهيم پاشادن كوردى كى معاوت اوزرينه بيكه چيقار مشدر .

ايلك مطبعه ده ، باصيلان جهانجا آدى جوغرافيا كتابندن ايكي صحيفه (۸۸۰ نيتنده كوچولوشدر)

باش طرفه بر مقدمه يازدقن صوكر ا كتاب
نشرى حقنده كى فرمان وفتوى صورتلرى ،
وسيلة الطباعه حقنده شيخ الاسلام ايله علمادن
ديكر اون بش ذات طرفدن يازيلان تقرىضلى
ويونلى متعاقب « وسيلة الطباعه » رساله سنى
عيناً نشر ايتمى . ايلك مطبعه يازيسنه بر نمونه
اوله رق بورسالة نك مشتمل اولدينى بش صحيفه نك
فطوغرافيسنى نشر ايديورز .

ابراهيم افندى « وسيلة الطباعه » ده طباعتك
اهميتى شايان دقت بر طرزده اجمال ايتمى .
ابراهيم متفرقه ، اول موسويلرله خرساينلرك
دينى كتابلرى و قتيه نشر ايتمى ناصيل اهل
ايتدكلرى ، اسلاملرك ايسه بالعكس كرك قرآن
كريمى كرك حديثى ضبط ايچون نه قدار اعتنا
كوستردكلرى ايضاح ايتدك صوكر ا جنكيز
وهولا كو دورلرنده واندلسك اوروپايلرك الله
كجديكى صيراده بر جوق كتابلرك ناصيل ضياعه
اوغرادينى وزمانلرنده بويوك كتابلى استنساخ
ايدمك همتلى خطاط قلمادينى ، بولونانلرك ده
يازدقلى خطا ايله دولو اولدينى سويله يرك
باصمه صنعتنى تعريف ايديور وداها صوكر ا
باصمه نك فائده لرى شويله جه اجمال ايديور :

۱ - بر جوق مهم كتابلرك تكثيرى عوام
وخواص ايچون فائده ليدر . ۲ - مؤلفلرك
اثرلرينك طبيعى بو اثرلرك احياسنه واسلاملر
آراسنده انتشارينه سبب اولور . ۳ - كتابلرك
يازىلى اوقوناقل ، كوزل و دوغرو اوله جنى
ايچون معلم و متعلملره قولايلى موجب اولور .
باصيلان اثرلرك مر كى ثابتدر . يازمه اثرلرك
صودن متأثر اولماز . ۴ - باصمه ، كارلى برصنعتدر .
برجله كتاب يازمق زحميله بيكلرجه كتاب الله
ايديله بيلير . بو صورتله كتابلر اوجوزلار ، هر
كس استفاده ايدر . ۵ - كتابلرك باشنه مجمل
وصوكلرينه مفصل فهرستلر قونوله رق آرانيلان
شيئك قولايجه بولونماسه امكان اولور . ۶ -
كتابلرك اوجوزلى طشرده كى شهرلره قريه لر
خلقنك ده كتابدن استفاده ايتمى لرينه
سبب اولور . ۷ - شهرلره بويوك كتبخانه لر
تاسيسنه امكان بولور ؛ علم تحصيل ايدنلر
چوغاير . ۸ - عثمانى دولتى جهاد ايله بوتون
اسلاملرك شرفنى آرتيردينى كى كتاب نشرى

صورتيله ده اسلاملره خدمت ايتمى مناسب
اولور . ۹ - اوروپايلر ، عربى ، فارسى و توركجه
كتابلرك قيمتى بيلوب باصديريورلر . يالكىز
باصدقلى كتابلر هم ياكشملره دولودر ؛ هم ده
يازىلى « مغربى خطى و تقليدلى دىخى آ كا
مشابه اولمغه حسن وزيندن عارى و غلط و خطا
اوزره جارى » در . شو قداركه يارين بر اهلى
بولوب شرق اثرلرى دوغرو و كوزل بر

توركيه ده ايلك كتابى ترتيب ايدن عمليه وريلى
تعيينات و شيفاسى

صورتده باصديره رق اسلام مملكترلرله كوندرمه لرى
و بو وسيله اسلاملردن پارا چيكمه لرى محتملدر .
هر خصوصده اسلاملر كافرلى كجديكى كى بو
خصوصده ده اولره تقدم ايتمك لازمدر . ۱۰ -
اولجه بو صنعتك مملكتمزده تطبيقى وكلا آراسنده
مذاكره ايدىلش ايسه ده بو ايش ، كوج و غائله لى
بر شى اولديغندن اربابى بولونه مامشى . شمدى

ميدانه كلمه سنه امكان بولوندى . بوتون اسلام
عالمك محتاج اولدينى كتابلرك باصيلماسى دولتك
شان و شوكتنى آرتيره جقدر .

ابراهيم متفرقه ، كراب نشرى ايچون فرمانى
استحصال ايتدك صوكر ا ايشه باشلامشدر .
خزينه اوراقده بولونوب فطوغرافيسنى نشر
ايتديكمز بر وثيقه ، وان قولى لغتك طبعنده
مستخدم عمليه كونده اون بش چفت فودله
تعيينات ، يريلديكى كوسترييور . [۲۰] احتمالكه
لغتك باصيلماسنه اوكونلرده باشلانيلمشدر .

فكرجه ابراهيم متفرقه مطبعه نى تاسيسده
نه قدار غيرت و دراييت كوسترمش ايسه نشر
ايتديكى اثرلرك انخباينده ده او قدار موفقيت
كوسترمشدر . ايلك باصيلان كتابلر آراسنده
« وان قولى » و « فرهنگ شعورى » كى همان
هر كسه لازم اولان لغت كتابلى ؛ نعيما ، راشد
و جلى زاده حاصم كى وقعه نويس تاريخلى ؛ مصر
تاريخى ، تيمورلنك تاريخى ، كاشن خلفا و تقويم التواريخ
كى خصوصى تاريخلى ؛ افغان تاريخى و غزوات
بوسنه كى او زمان ايچون آقتو آليت اولان
مسئله لره دائر اثرلر ؛ كاتب چلبى نك « جهاننامه سى
كى قيمتى بر جوغرافيا كتابى ؛ آمريقانك
كشفنه دائر « تاريخ هندالغربى » آدى رسملى
بر اثر ؛ مملكه اداره سنه وعسكرى تنظيمه دائر
« اصول الحكم فى نظام الامم » آدى اجتماعى بر
كتاب ؛ توركيه نك بحريه تاريخه و تورك بحريه سنك

[۲۰] وثيقه نك مندرجاتى :
ها باصمه جيازكه بمعرفت ابراهيم افندى در خدمت
بصمه لغت وان قولى دركار خانه بصمه اعمال واستخدم
شده كانكه الى اتمام و تكميل كتاب مزبور ابن قدر
چفت فودله فرون خرجه داده فرموده بر موجب
عرضحال و تلخيص و فرمان عالى فى سلح رسته
۱۱۴۰ (بو تاريخ ۱۴ كانون اول ۱۷۲۷ به
مصادفدر) قيد و صورت داده عن جانب مطبع
عاصره داده فرموده فى يوم فودله چفت ۱۵ يالكىز
اون بش چفتدر .

وان قولى لغتى بصمه خط ايله تدوينه مباشرت
ايدن ابراهيم افندى معرفيله بصمه كار خانه سنده اعمال
و استخدام اولنان عمليه نك روزمره تعييناتلر ايچون كتاب
مزبور اتمام و تكميل اونجهيه دكبن خرجه فرون
طرفندن بهر يوم اون بشر چفت فودله و برك اوزره
باش محاسبه قيد و صورت و برك بابنده با تلخيص
فرمان عالى صادر اولغين اشبو صورت و بركلى فى ۲۸
۱۱۴۰ (بو تاريخ ۱۶ كانون اول ۱۷۲۷ به مصادفدر)

